

EGRI HISTÓRIÁNAK SUMMÁJA

Summáját írom Egör várának,
Megszállásának, viadaljának,
Szégyönvadását császár hadának,
Nagy vígasságát Ferdinánd királynak.

Urak halljatok szép csuda dolgot,
Mint az úristen ada vígságot:
Mutat hozzátok irgalmasságot,
Az pogánokon álla bosszúságot.

Megírtam bévön históriáját,
Egör várának ő nagy romlását,
Mast revidedön annak summáját
Megérthetitek ő nagy sok csudáját.

Mikor írának ezör ötszázban
Az negyvennyolcban, Magyarországbán
Egör vára lőn király számában,
Király megérté, volna pusztaságban.

Az ruszkai vitéz Dobó Istvánt
Egré bocsátá fő tisztartóját,
Zay Ferencöt más porkolábját,
Ezökre bízá jó végháza kulcsát.

Jó király adá Oláh Miklósnak
Az pispökségöt fő tanácsának;
Negyvenkilencben akkort írának,
Az vár tartásán megigazodának.

Az ezör ötszáz íránk ötvenben,
Egri sereggel felkészületben,
Pusztá Szolnokot nagy hertelemben
Vevék, épejték minden szükségében.

Takarva hagyák szolnoki tisztében
Zay Ferencöt nagy hívségében;
Mecskei Istvánt Egré helyében
Dobó mellé hozák ötvenegy esztendőben.

Jó szertartással, gondviseléssel
Ez két tisztartó nagy szeretetvel
Az tisztöt bírák egymást értésvel
Királt szolgálák oly nagy vitézségvel.

Régen hallották tisztösség dolgát,
Hogy az végvárnak ő tisztartását
- Mikoron értik rájuk szállását,
Mint kell állani annak minden sarát.

Jól értik vala az Amhát basát,
Az beglerbékkal az császár hadát,

Miként megvötték vég Temesvárat
Mint ott megölték jó Losonczi Istvánt.

Az Temesvárral sok végházakat
Ők elbírtanak tartományokat,
Elfutamtatták Tiszán túlvalókat,
Megrettentötték erdéli hadakat.

És az Felföldön az Ali basát
Mint gyorsan megvött sok végházakat;
És ő megverte az király hadát,
Vég Egör alá készíti nagy hadát.

Gondjok nagy vala ez vitézöknek,
Az jó királynak és az pispöknek;
Itt az uraknak és vármegyéknek
Segétség felől levelet küldének.

Ezt ő felsége el sem hallgatá,
Jó vitézöket Egré bocsáta,
Kiknek az király szép szókat ada,
Kegyelmességét mindönben ajánlá.

Vitézök azok: egy Pető Gáspár,
Zoltai István szép lovagokval,
Az Bornemissza Gergely deákval,
Bémentek vala nagy szép drabantokval.

Rágondolának felföldi urak,
Hat vármegyéből sok nemes urak,
Az öt városból az polgár urak,
Jó drabantokat Egré bocsátának.

Vala káptalannak száz drabantja,
Kit Egörvárba bé sem bocsáta,
Csak az jó Figedi Jánost adá,
Huszonheted magával bébocsátá.

Az vitéz Dobó azt meggondolá
Mi szükség volna megszállott házba;
Az városokból hamar hívata,
Sok féle mestört ő ott béhozata.

Rendönként nekik mind munkát ada;
Az sok pap közül csak Bálint vala,
Véle elfutott egy vén pap vala,
Kik Egörvárban bészorúltak vala.

Az egri népnek derék summája
Tizenkilencszáz harmincöt vala,
De még ebben sok elszökött vala,
Az jámbora bátor szívvel benn vala.

Nám ez idő közt az Ali basa
Budai beglerbék herélt basa,

Amhátot beglerbéköt hívatá,
Szolnokot, Egröt hogy ő megszállaná.

Az Alí basa Szolnok alá szálla,
Az Amhát basa hadával juta;
Basa beszálla mint egy párkámba,
Szent Mihály hónap negyed napján vala.

Kárt nagyot valla párkán Szolnokban,
Felségös király álgyú-szerszámban.
Kik benn valának az tisztartásban,
Kisbödénének az ő mivoltokban.

Mely hamar basa lövelet íra,
Két porkolábnak Egré iktatá,
Vitézők előtt magyaráztatá,
Az két porkoláb mind tudokra adá.

Erről írt vala az Amhát basa;
Hogy Egör lenne császár végháza,
Az két porkoláb es hív szolgája.
Semmi nem kele ő kóvánságába'.

Gyorsan il szerzést ők végezének:
Többé ha levelet béküldenének,
Bébocsáttatnék, de el nem vétetnék,
Az község előtt véle megégettetnék.

Szerzés más ez lőn köztök végezve:
Senki szálláskor ki ne ivöltene,
Se jót, se gonosz szót ne ejtene,
És ketten, hárman ne súgna-settegne.

Az szörzést köztök ha ki megszegné,
Csak egy fejővel érte fizetne,
Két főkapitán arra felele:
Több hadnagyok nélkül semmit értene.

Lenne szertartás egymást értenék,
Egy akarattal jót végeznének,
Vár megadásról ki csak emléköznék,
Vagy fő vagy község érte megöletnék.

Lőn ráfelelés, mind jóvá hagyák,
Vígan az császár hadát ők várják,
Segétségét csak istennek várják,
Ő benne bíznak, életöket jobbítják.

Az Egör vára rossz kőfal vala,
Nagy helyön vala, szakasztva vala,
Szép lakóhelye pispöknek vala,
Drága monostor közepötte vala.

Sőt mint két várnak tornya, bástyája,
Gyakor helyökön tapasztott palánkja,

Egynéhány helyen töltése, dombja,
Azokon feláll álgyúja, taraszka.

Ásott sok vermök, árkok valának,
Vártát nyolc részre ők elosztának,
Sok vitézöket béállatának,
Álló seregöt négyet meghagyának.

Nagy bévön ezt mind nagy krónikában
Néktök megírtam ő állatjában;
Itt rövid szóval csak summájában,
Hogy ne légyetök restök hallásában.

Az vitéz Dobó István fő hadnagy,
Mecskei István társa más hadnagy
Jó Pető Gáspár harmad fő hadnagy,
Zoltai István az negyedik hadnagy.

Köztök Bornemissza jó Gergöly deák
Ötödik hadnagya jó királnak,
Figedi János az káptalannak,
Hadnagya vala egri pap uraknak.

Vala ezöknek nagy vitézségök,
Minden igyekben nagy bölcsességök,
Kikhöz hallgatnak sok jó legényök,
Az krónikában megvagyon ő nevök.

Jó hívséggel ők embörködének,
Munkát, fáradságot szönveclének,
Kik erős hitben mindvégig lúnek,
Sok jámbortul ők jó nevet nyerének.

Immár Szolnokból az császár hada
Jó Ali basa elől indula,
Sok végbeli bék ő véle vala,
Huszonötezörön Egör alá szálla.

Ali basával vala Arszlán bék,
Nándorfejérvári, szendörői bék,
Memhet hán vala és az Halom bék
Veli bék, Kamber bék, nagy Musztafa bék,

Dervis bék vala. Jó szerrel jönnek,
Rájok Egörből el-kiötének
Az terekökben ők megölelének,
Drága morhákat ő tőlök nyerének.

Az Ali basa Királyszéki alá
Az fel szél felől hegy-völgyön szálla,
Három nagy álgyút hegyre vonyata,
Kilenc golyóbist az várba bocsáta.

Láták az hősek, gyorsalkodának,
Az nap leverék héát palotáknak,

Az több házaknak, nagy monostornak,
Épen gyújtástúl hogy maradhassanak.

Im az váraasi mólnákat, házakat,
Az káptalant és szentegyházakat
Azon nap felégeték azokat,
Hogy jobban lóhessék az pogánokat.

Az Kisasszon nap után ez vala,
Vasárnap vala ezör ötszázba'
Ötvenkettőbe' ez szállás vala,
Harmadnap nagy sáncokat vettek vala.

No Királyszeről lónni kezdének,
Töltésre, nagy monostorra lónnek,
Onnat szép álgyúk mert igen zöngnek,
Jó Dobó miatt sok terekök vesznek.

Az Királyszerin álgyúk hullának,
Álgyú kerekék, agyak romlának,
Fő pattantyúsok ott meghalának,
Öt nap egymásra golyóbist szórának.

Kapun mindennap kiötnek vala,
Lovat, juhót, barmot itatnak vala,
Vizet hordókkal béhordnak vala;
Arszlán bék juta, klastromnál leszálla.

Szép négy taraszkot előhozata,
Lövőhelyökre igazítottata,
Az föld bástyákra sokat szórata,
Sok golyóbissal hőseket bolygata.

Esmég másodszer ők kiötének,
Az törökökkel igyeközének,
Sebösödének, semmit nyerének,
Másszor lovakat, öszvéröket nyerének.

Gyorsan ötöd nap az Amhát basa,
Sok szancsákokkal beglerbék basa,
Tihemér felől beglerbék szálla,
Az vadkert felől Amhát basa szálla.

Juta sok jancsár, vár alatt szálla,
Másfél-százezör az császár hada,
Tizenhat vala öreg álgyúja,
Sok taraszkjának ott száma nem vala.

Ez basák együtt tanácskozának,
Heted nap sok sáncokat ásának,
Nagy sok kasokat ők fonatának,
Földdel megtölték, tárgyokat alkotának.

Várra álgyúkat ők szegezének,
Egynéhány felől kőfalt törének,

Kik miá belől sokan veszének,
Tőzes laptákat, nyilakat bélövének.

No benn az hősek igen forgódván,
Jó Dobó István, Mecskei István,
Az vitézöknek ők parancsolván,
Törés aránt töltésöket alkotván.

Vermöket sokat ott benn ásatnak,
Töltött kasakat ők felrakatnak,
Ó gerendákat ők felásatnak,
Tüzes laptákat vizes bőrrel oltnak.

Az kilső várban meg-meg forgódnak;
Gergely deák, Pető, Zoltai vannak,
Csak vitéz módra ők es forgódnak,
Mert az terek ott es igen rontnak.

Lövik erőssen az szép házakat,
Ott lerontanak sok kőfalokat
Az kölső várban mind az bástyákat,
Ó kapu környül mind az kőfalokat.

Látják az hősek nappal kit rontnak,
Az fő hadnagyok igen forgódnak,
Éjjel erőssen bécsinálják,
Mind az vártákot több néppel újítják.

Az ostromokat minden meghallja:
Mikoron vala szent Mihály napja,
Az megszállásnak egy héán húsz napja,
Éjjel terek béggyültek sáncokba.

Sivalkodással reggel hajnalba',
Felszóval vannak Allah kiáltásba',
Az palotákta nagy ostromlásba',
Huszonhét zászlóval másznak kőfalra.

Az szeglet-torony Bolyki bástyája,
Bolyki Tamásnak hol lón halála;
Zászlóval terek ott es rohana,
Bebek tornyára sok terek rohana.

Törésére az régi ó kapunak
Huszonhét zászlóval bévön jutának,
Vitézségöket ők mutatának,
Várbélieknek nagy gondot adának.

Csuda-bátorók ott benn valának,
Bölcsen hadnagyok ott forgódnak,
Jóllehet bennök sokan hullának;
Rajtok terek semmit kophatának.

Isten megadá szerencséjeket,
Mert ő meghallá könyörgésöket,

Ám ott elveszte sok terekeket,
Szégyembe hozá ő eltérésöket.

Az ostrom után csuda történék.
Egy gyaloghadnagy az vég Egörnek
Árulója lőn az vitézőknek,
Sok társasággal hogy onnat kilépnek.

Szorgost hádnagyok ez dolgot érték,
Hegedős István ám megfogaték
Tőle megérték, mert megkínzaték,
Az vár piacán ám felakasztaték.

Az Egör veszte nagy kár lesz vala,
Ha egy hegedős miá vesz vala,
Az egész felföld elpusztúl vala,
Az palaszok orrunkról elesik vala.

Rettenetösség meg más történék,
Nagy sok mázsa por ott felgyújtaték,
Ki segröstyében ott benn tartaték,
Monostor jobb része hamar felvetteté.

Hertelenségvel nagy kárt vallának,
Az törés miatt vitézők halának,
Mólnák barmostul mind elromlának,
Kin az terek igen vígadának.

Az vitézők benn hábdrodának,
Vélik, töröktől megcsalattanak,
De az hadnagyok jól forgódának,
Az köznépeknek sok szép szót mondának.

De hogy megérték, bátorodának,
Csak vitéz módra helyökre állának,
Hamar kölyöket, mólnát raggatának,
Port töretének, nagy hálát adának.

Azon pogánok bizakodának,
Sok golyóbist az várra szórának,
Az közép kapun vitézők hullának,
Ez alatt likat árokra nyitának.

Nagy prépost házánál sáncot vetének,
Onnat es nagy sokat bélövének,
Az föld bástyán gyújtásokat tőnek,
Kiket vitézők semmié tevének.

Arkot Királyszékiről felásának,
Deszkából tárgyat fennalkotának,
Belől oly hamar rájok ásának
Azt elronták, mert ők kiostromlának.

Kárt az terekök nagyot vallának,
Meg más árokból tárgyat állatának,

Nagy viadallal kit elrontának;
Végre terekök onnat elfutának.

Nagy palánk mellől tárgyak romlának,
Gyúlasok, égésök megalvának,
Palánk karói elkihajlának,
Lánccal, kötéllel kiket bécsatlának.

Az nagy kapunál kőfalt törének,
Szeglet toronnál bástyája béköknek,
Földdel zsákokat sokat töltének,
Csuda fortéllyal nagy tárgyat szörzének.

Gyorsan toromra tárgyat vonyának,
Kit nyers bőrökkel béburítának,
Belől vitézők igön forgódnak,
Hórgok, vasmacskák tárgyat szaggatának.

Imé más fortél: sok fát hordának,
Vár fölött nagy halmokat rakának,
Árokba hasáb-fákat hányának,
Hogy nagy ostrommal arról behágnának.

Vitézők arra es gondolának;
Tonnákba, hordókba ők rakának
Apró puskákat, szakálasokat,
Kik az árokba szélel ropogának.

Im az rakásfák mind felgyúlának,
Kőnkő, szurk, faggyú kihányatának;
Az terekök ott sokan hullának,
Ez sok fortéllyal semmit használnak.

Gyorsan ó kapura indulának,
Árkokat ásának, kőfalt vágának,
Bélövöldözének, bégyagdosának,
Kaput felgyújták, sokan meghalának.

Az likak tőlök elnyeretének,
Belől vitézők embörködének,
Nyás-gerelt igen meghevítének,
Kit az terekök igen pögdösének.

Sokan az gerelt mert megragadák,
Tenerök bőre szakadozának,
Nagy rút szitkokkal átkozódnak,
Benn ez vitézők igen kacagának.

Az tereköknek sok ányúságok
Semmit használja bölcs tudományok,
Marada nékik csak hiú bosszújok,
Mert isten vala magyarok paizsok.

Gyakran császárnak az várat kéri
Sokféle nyelvön kívül üvöltik,

Nagy szép jutalmát annak ígyérik,
Békével őket gazdagon eresztik.

Az bölcs hadnagyok nagy lövést téznek,
Trombiták, dobok sípok zönögnek,
Köznép szózatot hogy ne értsenek,
Kiből hasonlás, gonosz ne következnek.

Tizenkettőd napján Mindszent hónap
Innepe szent Maximiliánnak,
Szerdán, másod nagy derék osttomnak
Egynéhán felől indulnak kőfalnak.

Felhágnak, másznak pogán terek,
Nagy sok zászlókat törésre visznek
Alláht kiáltnak, dobok zöngenek
Lőnnek, hagyítnak, igön embörködnek.

Először ó kapu bástyájára
Nagy sok zászlóval rohanának rá.
Mecskei István gondola arra,
Az vitézökkel ott ellenök állá.

Rettenetős nagy öldöklés vala,
Mind az két félben sok megholt vala,
Szegín Mecskei megsérvőtt vala,
Szégyönt terek ott vallottak vala.

De meg másfelől az földbástyára,
Nagy sok zászlóval tömlöc bástyára,
Hertelenséggel rohanának rá;
Belől vitézök sokan futnak arra.

Itt vitéz Dobó István forgódék,
Pető Gáspár es oda érkezők,
Sok jámbor vitéz ott embörködék,
Zászlók hullának, vitézök halának.

Nám az Bolyki tornyánál es vala,
Nagy ostrom vala, viadal vala,
Jó Gergöl deák, Zoltai vala,
Köztök Figedi jól forgódik vala.

Az ostrom közel estvélig tarta,
Az császár hada kárt nagyot valla,
Ostromról az nap terek elállá,
Az nap húsz mázsa por mind elkölt vala.

Nagy bánatjok lőn az fő basákak,
Egyött dolgokról tanácskozának,
Egy vég ostromot szolgáltatnának,
Hogyha nem nyernék, ők elszállanának.

Derék ostromhoz ők készölének,
Senkit az igyben nem kíméllének,

Basák, szancsákok mind készön lúnek,
Másnap ostromra várnak eredének.

Közel tíz óra gyűlésbe telék,
Az vígságtévők igen zöngének,
Állat, mindönök ott övöltének,
Belől istennek igen könyörgének.

Jézust háromszor ők kiáltának,
Dobok, trombiták igen harsagnak,
Kétfelől puskák igen ropognak,
Fénös fegyverök villagnak, csattagnak.

Rettenetösön minden bástyánál
Vínak, harcolnak sok vérontásval,
Sebösök vannak nagy oításval,
Sokan elhullnak sebbel és halálval.

Az temlóc-bástyánál Dobó vala,
Ott ő apródját ellőtték vala,
Ő keze lába sebösült vala,
Ott asszonépek vitézködnek vala.

Lám sok köveket vártákra hordnak,
Nagy bátor szível ők hagyigálnak,
Aranyas zászlóját Ali basának
Hősek bényerék igen vígadának.

Nagy viadal kinn Bolyki tornyánál
Vala öldöklés sivalkodásval;
Belől az hősek nagy bátorságval,
Ők nem gondolnak sebbel és halálval.

Az Gergel deák kezén seb esék,
Zoltai István es sebbe esék,
Az Figedinek foga kiesék,
Sok jámbor vitéz hullá, sebben esék.

Kárt az terekek nagyot vallának,
Az ó kapura es ostromlának
Mecskeivel ott mind készön vannak,
Kik miatt kívől sokan elhullának.

Am szégyönökre eltágulának,
Dobjok fakadva elbúsulának,
Sok főnépeket ők siratának,
Magyar vitézök nagy hálát adának.

Az Amhát vala bosszankodásban,
Ali basára átkozódásban,
Hogy ötet hívta oly bíztatásban:
Öt senki meg nem várja végházakban.

Az egrieket barmoknak mondta,
Vég Egör várát rossz akolnak mondta,

Kik miatt szégyönt ott vallott volna,
Jobb vitézőket házban sem látott volna.

Amhát táborát hamar indítá,
Minden hadával onnat kiszálla,
Nagy dícséretöt egriekről szólla,
Ferdinánd királ nagy örömet halla.

Az vitézők mert zászlót köldének,
Az jó királnak kedvesök lönek,
Követök tőle ajándékot vőnek,
Magát ajánlá minden vitézinek.

Már meghallátok revid summáját,
Egri szállásnak históriáját,
Azon imádjuk mennyei atyát;
Tőlönk se vonja nagy irgalmasságát.

Egröt minékönk éltig megtartsa,
Több végházakkal megszabadítsa,
Az pogán kéztől megoltalmazja,
Körösztýén népet igaz hitben tartsa.

Nagy históriát az ki szörzötte
Ez summáját es azon jegyzötte,
Nevét versfőben megjelöntötte,
Ezör hatodfélszáz háromban szörzötte.